

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (siedma komora)

z 13. októbra 2022 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálne zabezpečenie – Nariadenie (ES) č. 883/2004 – Články 67 a 68 – Rodinné dávky – Právo na dávky na základe dôchodku – Dôchodca, ktorému vyplácajú dôchodky dva členské štáty – Členský štát (členské štáty), v ktorom (ktorých) má tento dôchodca právo na rodinné dávky – Nariadenie (ES) č. 987/2009 – Článok 60 ods. 1 tretia veta – Právna úprava členského štátu stanovujúca priznanie rodinných dávok rodičovi, v ktorého domácnosti dieťa žije – Nepodanie žiadosti o priznanie týchto dávok zo strany tohto rodiča – Povinnosť zohľadniť žiadosť podanú druhým rodičom – Žiadosť o vrátenie rodinných dávok vyplatených druhému rodičovi – Prípustnosť“

Vo veci C-199/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesfinanzgericht (Spolkový finančný súd, Rakúsko) z 19. marca 2021 a doručený Súdnemu dvoru 30. marca 2021, ktorý súvisí s konaním:

DN

proti

Finanzamt Österreich,

SÚDNY DVOR (siedma komora),

v zložení: predsedníčka siedmej komory M. L. Arastey Sahún, sudcovia F. Biltgen (spravodajca) a J. Passer,

generálny advokát: P. Pikamäe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- česká vláda, v zastúpení: J. Pavliš, M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: B.-R. Killmann a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 2. júna 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 67 druhej vety a článku 68 ods. 1 a 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1 a korigendum Ú. v. EÚ L 200, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), ako aj článku 60 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia č. 883/2004 (Ú. v. EÚ L 284, 2009, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi DN a Finanzamt Österreich (Daňový úrad v Rakúsku), predtým Finanzamt Wien (Daňový úrad Viedeň, Rakúsko) (ďalej len „daňový úrad“), v súvislosti s vymáhaním vrátenia rodinných dávok, ktoré DN poberal v Rakúsku v období od januára do augusta 2013 z dôvodu finančnej záťaže spojenej s vyživovaním jeho dcéry, žijúcej s jeho bývalou manželkou v Poľsku.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 883/2004

- 3 Článok 1 nariadenia č. 883/2004 stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

...

i) „rodinný príslušník“ znamená:

...

3. ak podľa právnych predpisov, ktoré [sú] uplatniteľn[é] podľa pododsekov 1 a 2, osoba sa považuje za rodinného príslušníka alebo člena domácnosti iba vtedy, ak daná osoba žije v tej istej domácnosti ako poistenec alebo dôchodca, táto podmienka sa považuje za splnenú, ak daná osoba je závislá hlavne od poistenca alebo dôchodcu;

...

q) „príslušná inštitúcia“ znamená:

- i) inštitúciu, v ktorej je daná osoba poistená v čase žiadosti o dávku;

alebo

ii) inštitúciu, v ktorej je daná osoba oprávnená alebo by bola oprávnená nárokovať si dávky, ak táto osoba alebo jej rodinní príslušníci majú [ak by táto osoba alebo jej rodinní príslušníci mali – *neoficiálny preklad*] bydlisko na území členského štátu, v ktorom sa inštitúcia nachádza;

alebo

iii) inštitúciu určenú príslušným orgánom daného členského štátu;

alebo

iv) v prípade systému týkajúceho sa povinností zamestnávateľa v súvislosti s dávkami ustanovenými v článku 3 ods. 1, zamestnávateľ alebo daný poisťovateľ, alebo v prípade ich neplnenia úrad alebo orgán určený príslušným orgánom daného členského štátu;

...

s) ‚príslušný členský štát‘ znamená členský štát, na území ktorého sa príslušná inštitúcia nachádza;

...

z) ‚rodinná dávka‘ znamená všetky vecné alebo peňažné dávky, ktorú sú určené na pokrytie rodinných výdajov, okrem preddavkov na výživné a osobitn[ých] prídavk[ov] pri narodení dieťaťa a osvojení dieťaťa, ako sú uvedené v prílohe I.“

4 Článok 2 ods. 1 tohto nariadenia znie:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých.“

5 Podľa článku 3 ods. 1 písm. j) uvedeného nariadenia sa toto nariadenie vzťahuje na všetky právne predpisy týkajúce sa častí sociálneho zabezpečenia upravujúcich rodinné dávky.

6 Článok 67 toho istého nariadenia s názvom „Rodinní príslušníci s bydliskom v inom členskom štáte“, nachádzajúci sa v hlave III kapitole 8 tohto nariadenia týkajúcej sa rodinných dávok, stanovuje:

„Osoba má nárok na rodinné dávky v súlade s právnymi predpismi príslušného členského štátu, vrátane jej rodinných príslušníkov s bydliskom v inom členskom štáte, ako keby mali bydliská v takomto príslušnom štáte. Avšak dôchodca má nárok na rodinné dávky v súlade s právnymi predpismi členského štátu príslušného pre jeho dôchodok.“

7 Článok 68 nariadenia č. 883/2004, ktorý je tiež súčasťou tejto kapitoly 8 a má názov „Pravidlá prednosti v prípade súbehu“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Ak sa počas rovnakého obdobia a pre tých istých rodinných príslušníkov dávky poskytujú podľa právnych predpisov viac ako jedného členského štátu, uplatňujú sa tieto pravidlá prednosti:

a) v prípade dávok splatných viacerými ako jedným členským štátom na rozličných základoch, je poradie prednosti takéto: po prvé, nároky vznikajúce na základe činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba; po druhé, nároky vznikajúce na základe poberania dôchodku, a napokon nároky vznikajúce na základe bydliska;

b) v prípade dávok splatných viac ako jedným členským štátom na rovnakom základe, poradie prednosti sa stanoví s odkazom na tieto pomocné kritériá:

...
ii) v prípade nárokov, ktoré existujú na základe poberania dôchodkov: miesto bydliska detí, ak takýto dôchodok je splatný podľa jeho právnych predpisov a prípadne navyše najdlhšia doba poistenia alebo bydliska podľa protichodných právnych predpisov;

...

2. V prípade súbehu nárokov, rodinné dávky sa poskytujú v súlade s právnymi predpismi určenými za prednostné právne predpisy v súlade s odsekom 1. Nároky na rodinné dávky na základe iného protichodného právneho predpisu alebo právnych predpisov sa pozastavia až do výšky poskytovanej podľa prvých právnych predpisov a rozdielový doplatok sa v prípade potreby poskytne v sume, ktorá prevyšuje túto čiastku. Rozdielový doplatok však sa nemusí poskytovať na deti s bydliskom v inom členskom štáte, ak nárok na danú dávku je založený iba na bydlisku.“

Nariadenie č. 987/2009

8 Podľa článku 60 ods. 1 nariadenia č. 987/2009:

„Žiadosť o poskytovanie rodinných dávok sa predkladá príslušnej inštitúcii. Na účely uplatňovania článkov 67 a 68 základného nariadenia sa zohľadní situácia celej rodiny, ako keby sa na všetky zúčastnené osoby vzťahovali právne predpisy dotknutého členského štátu a ako keby všetky mali bydlisko v tomto členskom štáte, najmä pokiaľ ide o nárok osoby na takéto dávky. Ak si osoba, ktorá má nárok na dávky, svoje právo neuplatní, príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy sa uplatňujú, zohľadní žiadosť o priznanie rodinných dávok predloženú druhým rodičom, osobou, ktorá sa za rodiča považuje, alebo osobou alebo inštitúciou, ktorá vystupuje ako opatrovateľ dieťaťa alebo detí.“

9 Článok 60 ods. 2 až 5 tohto nariadenia stanovuje najmä mechanizmy spolupráce medzi príslušnými inštitúciami rôznych členských štátov na účely uplatňovania článku 68 nariadenia č. 883/2004.

Rakúske právo

10 § 2 Bundesgesetz betreffend den Familienlastenausgleich durch Beihilfen (spolkový zákon o vyrovnaní rodinných výdavkov) z 24. októbra 1967 (BGBl. 376/1967) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „FLAG“) stanovuje:

„1. Osoby, ktoré majú bydlisko alebo obvyklý pobyt na spolkovom území, majú nárok na rodinné prídavky

...

b) pre plnoleté deti, ktoré ešte nedosiahli vek 24 rokov a ktoré sa zúčastňujú na odbornej príprave na povolanie...

...

2. Nárok na rodinné prídavky má osoba, u ktorej je dieťa, uvedené v odseku 1, členom domácnosti. Osoba, u ktorej nie je dieťa členom domácnosti, ale ktorá v podstatnej miere znáša výdavky na vyživovanie tohto dieťaťa, má nárok na rodinné prídavky v prípade, že na ne nemá nárok žiadna iná osoba na základe prvej vety tohto odseku.

3. Na účely tohto oddielu sa pod pojmom ‚deti osoby‘ rozumejú:

a) jej potomkovia,

...

5. Dieťa je členom domácnosti určitej osoby, ak v prípade jediného vedenia domácnosti býva spoločne s touto osobou. Členstvo v domácnosti nezaniká,

a) ak dieťa len dočasne býva mimo miesta spoločného bydliska.

...“

11 Podľa článku 26 ods. 1 FLAG:

„Každý, komu boli neoprávnene vyplatené rodinné prídavky, musí predmetné sumy vrátiť.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

12 DN, ktorý má poľský pôvod, je od roku 2001 rakúskym štátnym príslušníkom a má bydlisko výlučne v Rakúsku.

13 Do rozvodu v roku 2011 bol ženatý s poľskou štátnou príslušníčkou. Táto osoba býva v Poľsku s ich spoločnou dcérou, narodenou v roku 1991, ktorá je tiež poľskou štátnou príslušníčkou.

14 Od novembra 2011 DN poberá od príslušnej poľskej a rakúskej inštitúcie predčasný dôchodok na základe dôb poistenia dosiahnutých postupne v Poľsku a Rakúsku.

15 Spor vo veci samej sa týka žiadosti o vrátenie rodinných prídavkov vo forme rozdielového príspevku a daňového bonusu na dieťa (ďalej len „dotknuté rodinné dávky“), priznaných daňovou správou v prospech DN za obdobie od januára do augusta 2013 z dôvodu finančnej záťaže súvisiacej s vyživovaním dcéry, ktorú mal spoločne so svojou bývalou manželkou, študujúcej v Poľsku, ktorej DN ďalej odosiela tieto dávky.

16 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že bývalá manželka DN v Rakúsku nikdy nepodala žiadosť o priznanie predmetných rodinných dávok, keďže tieto dávky boli vždy priznané v prospech DN bez toho, aby sa od jeho bývalej manželky vyžadovalo vyhlásenie o vzdaní sa práva.

17 Okrem toho počas tohto obdobia ani DN, ani jeho bývalá manželka nepoberali rodinné dávky v Poľsku, keďže výška dôchodku poberaného DN v Rakúsku presahovala hornú hranicu príjmu zakladajúceho právo na takéto dávky.

- 18 Rozhodnutím z 12. novembra 2014 daňová správa nariadila vymáhanie vrátenia predmetných rodinných dávok z dôvodu, že vzhľadom na to, že DN poberá poľský dôchodok, nemá Rakúska republika právomoc na priznanie týchto dávok. Okrem toho tento orgán usúdil, že povinnosť vyplácať rozdielový doplatok podľa článku 68 ods. 2 nariadenia č. 883/2004 sa neuplatňuje na členský štát, ktorý je v prípade poberania dôchodku príslušný subsidiárne.
- 19 Vo svojej žalobe podanej proti tomuto rozhodnutiu na vnútroštátny súd Bundesfinanzgericht (Spolkový finančný súd, Rakúsko) DN tvrdí, že podmienky na vyplatenie rozdielového doplatku Rakúskom podľa uvedeného článku 68 ods. 2 v spojení s relevantnými ustanoveniami FLAG boli splnené.
- 20 Vnútroštátny súd, ktorý opisuje existenciu dvoch protichodných názorových prúdov vo vlastnej judikatúre, zastáva názor, že vzhľadom na to, že DN vykonával činnosť ako zamestnanec v Rakúsku v rámci výkonu voľného pohybu pracovníkov a poberá tam dôchodok na základe tejto činnosti, je tento členský štát ako jediný „príslušný pre jeho dôchodok“ v zmysle druhej vety článku 67 nariadenia č. 883/2004. DN má preto podľa uvedeného súdu nárok na predmetné rodinné dávky a jedinou otázkou je, či mu ich má Rakúska republika vyplácať prednostne alebo subsidiárne. Právomoc tohto členského štátu priznať uvedené dávky na jednom z týchto základov vyplýva aj z článku 68 ods. 2 tohto nariadenia, ktorého cieľom je, okrem prevencie protiprávneho súbehu práv, zaručiť maximálnu možnú výšku rodinných dávok, a to na základe mechanizmu rozdielového doplatku.
- 21 Podľa vnútroštátneho súdu je právo na rodinné dávky v Poľsku podľa poľského práva podmienené len bydliskom v tomto členskom štáte, zatiaľ čo v Rakúsku sa podľa práva Únie zakladá na poberaní dôchodku. Za týchto podmienok sa uvedený súd domnieva, že podľa článku 68 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 883/2004 je Rakúska republika prednostne príslušným členským štátom, a teda musí vyplácať predmetné rodinné dávky v celom rozsahu.
- 22 Vnútroštátny súd usudzuje, že stanovisko daňového orgánu, podľa ktorého vzhľadom na to, že tak Rakúska republika, ako aj Poľská republika sú povinné vyplácať DN dôchodok, sa uplatní len článok 68 ods. 1 písm. b) bod ii) nariadenia č. 883/2004, nezohľadňuje článok 67 tohto nariadenia a vyplýva z neho, že Poľská republika je prednostne príslušným členským štátom ako členský štát bydliska spoločnej dcéry DN a jeho bývalej manželky. Dokonca aj v tomto prípade, keďže z dôvodu prekročenia hornej hranice príjmu zakladajúceho právo na rodinné dávky v Poľsku, by tieto dávky neboli vyplatené, by bola Rakúska republika povinná vyplatiť rozdielový doplatok podľa článku 68 ods. 2 uvedeného nariadenia vo výške rovnajúcej sa sume, ktorú by musela zaplatiť, ak by bola prednostne príslušným členským štátom.
- 23 Vnútroštátny súd spresňuje, že daňový orgán subsidiárne odôvodnil svoje rozhodnutie o vymáhaní vrátenia predmetných rodinných dávok skutočnosťou, že podľa § 2 ods. 2 FLAG mala právo na predmetné rodinné dávky bývalá manželka DN, ktorá má s ich dieťaťom bydlisko v Poľsku, takže treba vymáhať vrátenie týchto rodinných dávok, ktoré poberal DN, a to napriek tomu, že právo jeho bývalej manželky na podanie žiadosti o vyplatenie týchto dávok je už premlčané. Uvedený súd si kladie otázku, či článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009, ktorý stanovuje, že v prípade neuplatnenia práva osoby, ktorá mohla požiadať o priznanie rodinných dávok, musí príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy sa uplatňujú, zohľadniť žiadosť o priznanie týchto dávok predloženú druhým rodičom, predstavuje základ vzniku práva tohto druhého rodiča na takéto dávky, a či je v tejto súvislosti relevantné, že tento rodič v zásade znáša záťaž súvisiacu s vyživovaním dieťaťa, ako je to v tomto prípade.

24 Okrem toho si vnútroštátny súd kladie otázku, či sa mechanizmy spolupráce medzi príslušnými inštitúciami členských štátov, ktorých právne predpisy sú na účely priznania rodinných dávok uplatniteľné v prípade prvého prednostne a v prípade druhého subsidiárne, ako sú stanovené v článku 60 nariadenia č. 987/2009, uplatňujú aj v súvislosti s vymáhaním vrátenia týchto dávok.

25 Za týchto okolností Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa výraz ‚členský štát príslušný pre dôchodok‘ uvedený v druhej vete článku 67 [nariadenia č. 883/2004] vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na ten členský štát, ktorý bol predtým príslušný na rodinné dávky ako členský štát zamestnania a ktorý je teraz povinný vyplácať dôchodok, pričom právo na jeho výplatu je založené na predchádzajúcom výkone voľného pohybu pracovníkov na jeho území?

2. Má sa výraz ‚nároky, ktoré existujú na základe poberania dôchodkov‘, uvedený v článku 68 ods. 1 písm. b) bode ii) [nariadenia č. 883/2004] vykladať v tom zmysle, že právo na rodinné dávky sa má považovať za existujúce na základe poberania dôchodku, pokiaľ po prvé ustanovenia práva Únie alebo vnútroštátne ustanovenia stanovujú, že poberanie dôchodku je hmotným kritériom vzniku práva na rodinné dávky, a po druhé je hmotné kritérium poberania dôchodku skutočne naplnené, takže na ‚samotné poberanie dôchodku‘ sa článok 68 ods. 1 písm. b) bod ii) [nariadenia č. 883/2004] nevzťahuje a dotknutý členský štát sa z pohľadu práva Únie nepovažuje za ‚štát vyplácajúci dôchodok‘?

3. Ak na výklad pojmu štát vyplácajúci dôchodok postačuje samotné poberanie dôchodku:

V prípade poberania starobného dôchodku, ktorého nárok na výplatu patrí do pôsobnosti nariadenia o migrujúcich pracovníkoch a vyplýva z predchádzajúceho výkonu zamestnania v členskom štáte v období, keď buď samotný štát bydliska, alebo oba štáty ešte neboli členskými štátmi [Európskej] únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), má sa spojenie ‚rozdielový doplatok sa v prípade potreby poskytne v sume, ktorá prevyšuje túto čiastku‘ v článku 68 ods. 2 druhej vete v druhej polovici vety [nariadenia č. 883/2004] s prihliadnutím na rozsudok z 12. júna 1980, Laterza (733/79, EU:C:1980:156), chápať tak, že rodinná dávka je právom Únie zaručená v najväčšom možnom rozsahu aj v prípade poberania dôchodku?

4. Má sa článok 60 ods. 1 tretia veta [nariadenia č. 987/2009] vykladať v tom zmysle, že bráni § 2 ods. 5 [FLAG], podľa ktorého v prípade rozvodu patrí rodičovi, ktorý vedie domácnosť, nárok na rodinné prídavky a daňový bonus tak dlho, pokiaľ plnoleté a študujúce dieťa je členom jeho domácnosti, ktorý však žiadosť nepodal ani v štáte bydliska, ani v štáte dôchodku, takže druhý rodič, ktorý žije v Rakúsku ako dôchodca a v skutočnosti znáša finančnú záťaž na dieťa, môže priamo oprieť svoj nárok na rodinné prídavky a daňový bonus o článok 60 ods. 1 tretiu vetu [nariadenia č. 987/2009] vo vzťahu k inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sa majú prednostne uplatniť?

5. Má sa článok 60 ods. 1 tretia veta [nariadenia č. 987/2009] ďalej vykladať v tom zmysle, že na odôvodnenie postavenia pracovníka Únie v konaní o rodinných dávkach v členskom štáte ako účastníka konania je tiež nevyhnutné, aby hlavne znášal záťaž [rodinného príslušníka alebo dotknutej domácnosti] v zmysle článku 1 písm. i) bodu 3 nariadenia č. 883/2004?

6. Majú sa ustanovenia o dialógu podľa článku 60 nariadenia [č. 987/2009] vykladať v tom zmysle, že takýto dialóg sa má viesť medzi inštitúciami dotknutých členských štátov nielen v prípade poskytnutia rodinných dávok, ale aj v prípade vymáhania ich vrátenia?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a tretej otázke

- 26 Svojou prvou až treťou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta na výklad článku 67 druhej vety a článku 68 ods. 1 a 2 nariadenia č. 883/2004 s cieľom určiť štát, ktorého právne predpisy sa uplatnia – prípadne prednostne – na rodinné dávky v prípade, keď osoba poberá dôchodky v dvoch členských štátoch.
- 27 Na úvod treba konštatovať, že osoba, akou je DN, patrí do osobnej pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, ktoré sa v súlade so svojím článkom 2 ods. 1 vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých.
- 28 Vnútroštátny súd okrem iného uvádza, že predmetné rodinné dávky predstavujú „rodinné dávky“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. j) nariadenia č. 883/2004.
- 29 Článok 67 tohto nariadenia sa týka, ako vyplýva z jeho názvu, vyplácania rodinných dávok najmä v prípade, ak „rodinní príslušníci [majú bydlisko] v inom členskom štáte“. Posledná veta tohto článku v tejto súvislosti stanovuje osobitné pravidlo, podľa ktorého má v takomto prípade „dôchodca nárok na rodinné dávky v súlade s právnymi predpismi členského štátu príslušného pre jeho dôchodok“ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2014, Würker, C-32/13, EU:C:2014:107, bod 49).
- 30 Pokiaľ ide o členský štát, ktorý je príslušný pre dôchodok osoby v zmysle uvedenej vety, z článku 1 písm. s) nariadenia č. 883/2004 vyplýva, že na účely tohto nariadenia pojem „príslušný členský štát“ znamená členský štát, na území ktorého sa nachádza príslušná inštitúcia, pričom táto inštitúcia je definovaná v uvedenom článku 1 písm. q) ako okrem iného inštitúcia, v ktorej je daná osoba poistená v čase žiadosti o dávku, alebo inštitúcia, v ktorej je daná osoba oprávnená alebo by bola oprávnená nárokovať si dávky, ak táto osoba alebo jej rodinní príslušníci mali bydlisko na území členského štátu, v ktorom sa táto inštitúcia nachádza.
- 31 Uvedený pojem „príslušný členský štát“ sa preto nemôže na účely uplatnenia článku 67 druhej vety nariadenia č. 883/2004 obmedziť na určenie členského štátu, ktorý je povinný vyplácať dotknutej osobe dôchodok z dôvodu, že táto osoba v minulosti vykonala svoje právo na voľný pohyb pracovníkov na území tohto členského štátu.
- 32 Vo veci samej DN poberá dôchodky vyplácané tak Poľskou republikou, ako aj Rakúskou republikou, a to z dôvodu dôb poistenia dosiahnutých v týchto členských štátoch. V dôsledku toho sa každý z nich musí považovať za „príslušný pre jeho dôchodok“ v zmysle ustanovenia uvedeného v predchádzajúcom bode, takže DN má nárok na rodinné dávky v súlade s právnymi predpismi týchto dvoch členských štátov.

- 33 Ak však existuje viacero práv podľa rôznych vnútroštátnych právnych poriadkov, uplatnia sa pravidlá na zamedzenie súbehu upravené v článku 68 nariadenia č. 883/2004 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. septembra 2019, Moser, C-32/18, EU:C:2019:752, bod 40).
- 34 Treba však pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora na to, aby bolo možné usúdiť, že v danom prípade ide o takýto súbeh, nestačí, že rodinné dávky sú v členskom štáte splatné a súčasne by len mohli byť splatné v iných členských štátoch (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, bod 32 a citovanú judikatúru).
- 35 Z judikatúry Súdneho dvora totiž vyplýva, že na to, aby sa mohli rodinné dávky považovať za splatné v zmysle právneho poriadku členského štátu, musia právne predpisy tohto štátu uznávať právo na vyplácanie dávok v prospech dotknutého rodinného príslušníka. Je teda potrebné, aby dotknutá osoba spĺňala všetky formálne aj hmotnoprávne podmienky stanovené právnym poriadkom uvedeného štátu na to, aby mohla toto právo uplatniť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. októbra 2010, Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, bod 53).
- 36 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že ani DN, ani jeho bývalá manželka nemohli v Poľsku poberať rodinné dávky na základe vyživovacej povinnosti voči svojej dcére s bydliskom v tomto členskom štáte, keďže výška dôchodku, ktorý poberal DN v Rakúsku, presahovala hornú hranicu príjmu, na základe ktorého vzniká právo na takéto dávky podľa poľskej právnej úpravy.
- 37 Z toho vyplýva, že keďže ani DN, ani jeho bývalá manželka nemajú právo na rodinné dávky v Poľsku, pravidlá prednosti uvedené v článku 68 nariadenia č. 883/2004 sa v situácii, o akú ide vo veci samej, neuplatnia.
- 38 V dôsledku toho treba na prvú až tretiu otázku odpovedať tak, že článok 67 druhá veta nariadenia č. 883/2004 sa má vykladať v tom zmysle, že ak osoba poberá dôchodky v dvoch členských štátoch, má táto osoba nárok na rodinné dávky v súlade s právnymi predpismi týchto dvoch členských štátov. Ak je poberanie takýchto dávok v jednom z týchto členských štátov vylúčené podľa vnútroštátnych právnych predpisov, pravidlá prednosti uvedené v článku 68 ods. 1 a 2 tohto nariadenia sa neuplatňujú.

O štvrtej a piatej prejudiciálnej otázke

- 39 Zo znenia štvrtej a piatej otázky, ktoré treba skúmať spoločne, vyplýva, že vnútroštátny súd sa týmito otázkami pýta, či sa má článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je nárok na rodinné dávky vyhradený rodičovi žijúcemu s dieťaťom, takže ani v prípade, že tento rodič nepodal žiadosť o takéto dávky, druhý rodič, ktorý v skutočnosti sám znáša finančnú záťaž spojenú s vyživovaním dieťaťa, nemá na tieto dávky právo.
- 40 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že nariadenia č. 883/2004 a č. 987/2009 síce stanovujú pravidlá, podľa ktorých je možné určiť osoby, ktoré môžu žiadať o rodinné dávky, no osoby, ktoré majú právo na tieto dávky, sú, ako vyplýva z článku 67 nariadenia č. 883/2004, určené podľa vnútroštátneho práva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, body 43 a 44).

- 41 V tomto kontexte článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009 stanovuje, že ak si osoba, ktorá má právo na dávky, svoje právo neuplatní, príslušné inštitúcie členských štátov musia zohľadniť žiadosti o priznanie takýchto dávok podané osobami alebo inštitúciami stanovenými v tomto ustanovení, medzi ktorými je uvedený aj „druhý rodič“.
- 42 Súdny dvor už mal príležitosť zdôrazniť, že ako vyplýva zo znenia a systematiky tohto ustanovenia, treba rozlišovať medzi podaním žiadosti o rodinné dávky a právom na poberanie takýchto dávok. Ako totiž tiež vyplýva zo znenia tohto ustanovenia, na to, aby bola príslušná inštitúcia dotknutého členského štátu povinná zohľadniť žiadosť o priznanie rodinných dávok, síce stačí, aby niektorá z osôb, ktorá si môže uplatniť právo na rodinné dávky, podala takúto žiadosť, no právo Únie nebráni tomu, aby takáto inštitúcia dospela na základe uplatnenia vnútroštátneho práva k záveru, že oprávnenou osobou na poberanie rodinných dávok na dieťa je iná osoba než tá, ktorá podala žiadosť o priznanie týchto dávok (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, body 46 až 48).
- 43 Z toho vyplýva, že článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je právo na rodinné dávky vyhradené rodičovi žijúcemu s dieťaťom, takže ani v prípade, že tento rodič nepodá žiadosť o takéto dávky, druhý rodič, ktorý v skutočnosti sám znáša finančnú záťaž spojenú s vyživovaním dieťaťa, nemá na tieto dávky nárok (pozri analogicky rozsudok z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, bod 50).
- 44 Vo veci samej hoci bývalá manželka DN, ktorá žije s ich dcérou, nikdy nepodala žiadosť o priznanie rakúskych rodinných prídavkov ani rakúskeho daňového bonusu, daňový úrad priznal predmetné rodinné dávky v prospech DN, a to bez vyžadovania vyhlásenia o vzdaní sa práva od jeho bývalej manželky. Uvedený orgán však v rámci sporu vo veci samej pokračuje vo vymáhaní vrátenia predmetných rodinných dávok na základe § 26 ods. 1 FLAG, pričom subsidiárne vychádza z vnútroštátnej právnej úpravy uvedenej v bode 39 tohto rozsudku.
- 45 Zdá sa teda, že vo veci samej daňový úrad žiadosť o priznanie rodinných dávok, ktorú podal DN, zohľadnil v súlade s článkom 60 ods. 1 treťou vetou nariadenia č. 987/2009, pričom sa jej najprv rozhodol vyhovieť, čo však prináleží preveriť vnútroštátnemu súdu.
- 46 Z toho vyplýva, že na účely vyriešenia sporu vo veci samej treba najmä skúmať, či je za takýchto okolností vymáhanie vrátenia predmetných rodinných dávok, ktoré následne požaduje daňový úrad, v rozpore s týmto ustanovením.
- 47 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom zavedeného v článku 267 ZFEÚ Súdny dvor prináleží dať vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávany spor. Z tohto pohľadu je úlohou Súdného dvora prípadne preformulovať otázky, ktoré sú mu predložené, aby tak poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné na rozhodnutie veci, bez ohľadu na to, či na ne v texte svojich otázok odkázal. V tejto súvislosti prináleží Súdnemu dvoru získať zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 131, ako aj citovanú judikatúru).

- 48 Za týchto podmienok treba štvrtú a piatu otázku chápať tak, že ich cieľom je v podstate zistiť, či sa má článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje vymáhanie vrátenia rodinných dávok priznaných v prípade nepodania žiadosti rodičom, ktorý má na ne právo podľa tejto právnej úpravy, druhému rodičovi, ktorého žiadosť bola v súlade s týmto ustanovením zohľadnená príslušnou inštitúciou a ktorý v skutočnosti sám znáša finančnú záťaž spojenú s vyživovaním dieťaťa.
- 49 Ako vyplýva zo znenia článku 60 ods. 1 tretej vety nariadenia č. 987/2009, ak v prípade nepodania žiadosti rodičom, ktorý má právo na rodinné dávky podľa vnútroštátnej právnej úpravy, je príslušná inštitúcia dotknutého členského štátu povinná zohľadniť žiadosť podanú inou osobou uvedenou v tomto ustanovení, zamietnutie žiadosti tejto osoby z dôvodu, že podľa uvedenej právnej úpravy táto osoba nie je osobou, ktorá má právo poberať uvedené dávky, predstavuje možnosť ponechanú tejto inštitúcii.
- 50 Vo veci samej však daňový úrad vzhľadom na to, že vyhovel žiadosti o rodinné dávky, ktorú podal DN, túto možnosť nevyužil. Rozhodnutie tohto správneho orgánu vyhovieť uvedenej žiadosti je za týchto podmienok v súlade s článkom 60 ods. 1 treťou vetou nariadenia č. 987/2009.
- 51 Treba dospieť k záveru, že toto rozhodnutie je za okolností veci samej aj v súlade s účelom článku 60 ods. 1 tohto nariadenia, ktorý vzhľadom na odkaz na články 67 a 68 nariadenia č. 883/2004, ktoré tento článok vykonáva, zodpovedá účelu týchto posledných uvedených článkov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. septembra 2019, Moser, C-32/18, EU:C:2019:752, bod 34).
- 52 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 67 nariadenia č. 883/2004 si môže osoba uplatniť právo na rodinné dávky aj na svojich rodinných príslušníkoch, ktorí majú bydlisko v inom členskom štáte než v tom, ktorý je príslušný na vyplácanie týchto dávok, ako keby mali bydlisko v poslednom uvedenom členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, bod 35). Ako uviedol generálny advokát v bode 34 svojich návrhov, tento článok predpokladá globálny prístup, v rámci ktorého je príslušná inštitúcia pri určovaní práv na rodinné dávky povinná skúmať situáciu rodiny ako celku, pričom na tieto rodinné dávky z dôvodu ich povahy nemožno hľadieť tak, že prináležia jednotlivcovi nezávisle od jeho rodinnej situácie [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. apríla 2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Dieťa manželského partnera cezhraničného pracovníka), C-802/18, EU:C:2020:269, bod 57 a citovanú judikatúru].
- 53 Podľa článku 1 písm. z) nariadenia č. 883/2004 tak pojem „rodinná dávka“ znamená všetky vecné alebo peňažné dávky, ktorú sú určené na pokrytie rodinných výdavkov, okrem preddavkov na výživné a osobitných prídavkov pri narodení alebo osvojení dieťaťa uvedených v prílohe I uvedeného nariadenia. Súdny dvor rozhodol, že výraz „pokrytie rodinných výdavkov“ sa má vykladať v tom zmysle, že sa týka najmä verejného príspevku do rodinného rozpočtu, ktorý má uľahčiť bremeno výdavkov vyplývajúcich zo starostlivosti o deti [rozsudok z 2. septembra 2021, INPS (Príspevok pri narodení dieťaťa a príspevok v materstve pre držiteľov jednotného povolenia), C-350/20, EU:C:2021:659, bod 57, ako aj citovaná judikatúra].
- 54 Vzhľadom na tento cieľ je potrebné podobne, ako to urobil generálny advokát v bode 38 svojich návrhov, usúdiť, že článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009 tým, že stanovuje, že v prípade nepodania žiadosti rodičom, ktorý má právo na rodinné dávky podľa vnútroštátnej právnej úpravy, sa musí zohľadniť žiadosť podaná okrem iného „druhým rodičom“, sleduje

zabezpečenie toho, aby uvedené dávky v každej situácii v súlade so svojím cieľom prispievali do rodinného rozpočtu a vyrovnávali náklady vynaložené osobou, ktorá skutočne znáša záťaž spočívajúcu vo vyživovaní dieťaťa.

- 55 Z toho vyplýva, ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 39 až 41 svojich návrhov, že ak je dôsledkom priznania rodinných dávok „druhému rodičovi“ v zmysle uvedeného ustanovenia to, že účel týchto dávok bol dosiahnutý, žiadosť o ich vrátenie je v rozpore s týmto účelom.
- 56 Ako pritom vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vo veci samej DN síce nie je rodičom, ktorý má nárok na predmetné rodinné dávky podľa rakúskej právnej úpravy, no v zásade znáša záťaž spojenú s vyživovaním svojej dcéry a ďalej jej odosiela rodinné dávky, ktoré poberal počas predmetného obdobia v tejto veci.
- 57 Treba usúdiť, že za takýchto okolností predmetné rodinné dávky skutočne dosiahli svoj účel, takže ich vrátenie by bolo v rozpore s účelom článku 60 ods. 1 tretej vety nariadenia č. 987/2009.
- 58 V dôsledku toho treba na štvrtú a piatu otázku odpovedať tak, že článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje vymáhanie vrátenia rodinných dávok priznaných v prípade nepodania žiadosti rodičom, ktorý má na ne právo podľa tejto právnej úpravy, druhému rodičovi, ktorého žiadosť bola v súlade s týmto ustanovením zohľadnená príslušnou inštitúciou a ktorý v skutočnosti sám znáša finančnú záťaž spojenú s vyživovaním dieťaťa.

O šiestej otázke

- 59 Vzhľadom na odpoveď na prvú až piatu otázku nie je potrebné odpovedať na šiestu otázku.

O trovách

- 60 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (siedma komora) rozhodol takto:

1. Článok 67 druhá veta nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia

sa má vykladať v tom zmysle, že:

ak osoba poberá dôchodky v dvoch členských štátoch, má táto osoba nárok na rodinné dávky v súlade s právnymi predpismi týchto dvoch členských štátov. Ak je poberanie takýchto dávok v jednom z týchto členských štátov vylúčené podľa vnútroštátnych právnych predpisov, pravidlá prednosti uvedené v článku 68 ods. 1 a 2 tohto nariadenia sa neuplatňujú.

2. Článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia č. 883/2004,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje vymáhanie vrátenia rodinných dávok priznaných v prípade nepodania žiadosti rodičom, ktorý má na ne právo podľa tejto právnej úpravy, druhému rodičovi, ktorého žiadosť bola v súlade s týmto ustanovením zohľadnená príslušnou inštitúciou a ktorý v skutočnosti sám znáša finančnú záťaž spojenú s vyživovaním dieťaťa.

Podpisy